

TURINYS

ĮVADAS	8
1. EKONOMINĖ VERSLO STRUKTŪRA IR VERSLO ĮMONĖ.	
TEISINIAI VERSLO ĮMONIŲ TIPAI IR JŲ PALYGINIMAS	9
1.1. Ekonominė verslo struktūra.....	9
1.2. Verslo įmonės samprata.....	13
1.3. Teisiniai įmonių tipai ir jų palyginimas.....	14
1.3.1. Individualiosios įmonės.....	16
1.3.2. Akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės.....	19
1.3.3. Mažosios bendrijos (MB).....	32
1.3.4. Žemės ūkio bendrovės.....	37
1.3.5. Kooperatinės bendrovės.....	39
1.3.6. Ūkinės bendrijos.....	41
1.3.6.1. Tikrosios ūkinės bendrijos.....	42
1.3.6.2. Komandinės (pasitikėjimo) ūkinės bendrijos.....	44
1.3.7. Valstybinės ir savivaldybės įmonės.....	46
1.3.8. Viešojo įstaiga.....	48
1.3.9. Europos bendrovė.....	49
1.3.10. Europos kooperatinė bendrovė.....	50
1.3.11. Europos ekonominių interesų grupė.....	51
1.3.12. Individualioji veikla.....	52
1.3.13. Franšizė.....	56
1.4. Verslo įmonės steigimo išlaidos.....	57
1.5. Smulkiosios ir vidutinės verslo įmonės samprata.....	59
Kartojimo klausimai.....	61
2. VERSLO FINANSAVIMO ŠALTINIAI	62
2.1. Nuosavos verslininko lėšos.....	62
2.2. Įmonės nuosavos lėšos.....	63
2.3. Akcijos ir obligacijos.....	63
2.4. Bankų paskolos.....	64
2.5. Kredito unijų paskolos.....	65
2.6. Finansinė inžinerija.....	66

2.6.1.	Mikrokreditavimas	66
2.6.2.	UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA)	67
2.6.3.	JEREMIE fondas	68
2.6.4.	Garantijų fondas	68
2.6.5.	Atvirasis kreditų fondas.....	68
2.6.6.	Kreditai SVV per Europos investicinį fondą (EIF)	69
2.6.7.	Mažų kreditų teikimas	69
2.6.8.	Dalinis paskolų palūkanų subsidijavimas.....	70
2.6.9.	Verslumą skatinančios priemonės.....	71
2.7.	Lizingas	71
2.8.	Savivaldybių SVV skatinimo fondai.....	72
2.9.	Valstybės parama.....	73
2.10.	Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama	73
2.11.	Pasidalintos rizikos paskolos (kreditas iki 16.5 mln. Lt)	74
2.12.	Viešosios paslaugos verslui.....	74
2.13.	Kiti verslo kreditavimo šaltiniai.....	75
2.13.1.	Tiekėjų kreditai.....	75
2.13.2.	Greito augimo kapitalas (rizikos kapitalas).....	75
	Kartojimo klausimai.....	77
3.	MOKESČIŲ ĮTAKA VERSLO ĮMONĖS ŪKINĖS VEIKLOS AKTYVUMUI.....	78
3.1.	Mokesčių samprata.....	78
3.2.	Mokesčių klasifikavimas	81
3.3.	Mokesčių sistemos įtaka verslo įmonių veiklai.....	82
3.3.1.	Gyventojų (fizinių asmenų) pajamų mokestis	84
3.3.2.	Juridinių asmenų pajamų (pelno) mokestis	87
3.3.3.	Pridėtinės vertės mokestis	91
3.3.4.	Akcizo mokestis	93
3.3.5.	Žemės ir turto mokesčiai	95
3.3.6.	Socialinio draudimo mokestis	97
3.3.7.	Sveikatos draudimo mokestis	99
3.3.8.	Kiti verslo įmonių mokami mokesčiai	103
3.4.	Mokesčių lyginimas	105
	Kartojimo klausimai.....	110

4.	VERSLO ĮMONĖS EKONOMINĖS-FINANSINĖS VEIKLOS ANALIZĖS SAMPRATA IR TYRIMO METODAI	111
4.1.	Verslo įmonės ekonominės-finansinės veiklos analizės šaltiniai	116
4.2.	Verslo įmonės ekonominės-finansinės veiklos tyrimo metodai.....	120
4.3.	Verslo įmonės ekonominės-finansinės veiklos analizės organizavimo etapai	122
4.4.	Verslo įmonės ekonominių-finansinių rodiklių horizontalioji ir vertikalioji analizė	123
4.5.	Verslo įmonės finansinių koeficientų analizė	125
4.6.	Verslo įmonės bankroto samprata ir tikimybės įvertinimas	127
	Kontroliniai klausimai.....	135
5.	VERSLO ĮMONĖS ŪKINĖS-KOMERCINĖS VEIKLOS EKONOMINĖ-FINANSINĖ ANALIZĖ	136
5.1.	Verslo įmonės pelningumo (nuostolių) analizė	136
5.1.1.	Verslo įmonės pardavimų pelningumo analizė.....	138
5.1.2.	Verslo įmonės turto ir kapitalo pelningumos analizė ...	142
5.2.	Verslo įmonės mokumo (likvidumo) analizė.....	146
5.2.1.	Verslo įmonės trumpalaikio mokumo analizė	146
5.2.2.	Verslo įmonės ilgalaikio mokumo analizė.....	151
5.3.	Verslo įmonės veiklos ekonominio efektyvumo (apyvartumo) analizė.....	155
5.3.2.	Įmonės trumpalaikio turto efektyvumo (apyvartumo) analizė	156
5.3.3.	Verslo įmonės apyvartinio kapitalo efektyvumo (apyvartumo) analizė	159
5.3.4.	Verslo įmonės atsargų efektyvumo (apyvartumo) analizė	160
5.3.5.	Verslo įmonės ilgalaikio turto efektyvumo (apyvartumo) analizė.....	162
5.3.6.	Verslo įmonės debitorinių įsiskolinimų analizė.....	164
5.3.7.	Verslo įmonės išlaidų (sąnaudų) lygio analizė	167
5.4.	Verslo įmonės kapitalo vertės analizė	169
	Kontroliniai klausimai.....	172

ŽODYNĖLIS	173
LITERATŪRA	179
<i>1 priedas.</i> Įmonės veiklos analizės turinys	189
<i>2 priedas.</i> Verslo įmonės „X“ vertikalioji turto analizė.....	190
<i>3 priedas.</i> Verslo įmonės “X” vertikalioji nuosavybės ir įsipareigojimų analizė	192
<i>4 priedas.</i> Verslo įmonės „X“ horizontalioji turto analizė.....	194
<i>5 priedas.</i> Verslo įmonės “X” horizontalioji nuosavybės ir įsipareigojimų analizė.....	196
<i>6 priedas.</i> Verslo įmonės „X” pelno (nuostolių) ataskaitos analizė.....	199
<i>7 priedas.</i> Verslo įmonės „X“ horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaitos analizė	200
<i>8 priedas.</i> Verslo įmonės „X“ balanso straipsniai (+ ženklas reiškia, kad skaičiai sudedami).....	201
<i>9 priedas.</i> Nuosavas kapitalas finansinėje ataskaitoje (Verslo įmonė „X“ gali koreguoti įrašų detalumą)	202
<i>10 priedas.</i> Verslo įmonės „X“ įsipareigojimai finansinėje ataskaitoje	203
<i>11 priedas.</i> Verslo įmonės „X“ pinigų srautų ataskaita	204
<i>12 priedas.</i> Verslo įmonės pelningumo rodikliai	205
<i>13 priedas.</i> Ignalinos atominės elektrinės (IAE) pelno (nuostolių) ataskaita (2003–2005 m.).....	206

ĮVADAS

Kiekvienos verslo įmonės veikla yra susijusi su mažesne ar didesne rizika, todėl norint sėkmingai konkuruoti rinkoje su kitomis verslo įmonėmis, būtina sugebėti tiksliai ir teisingai įvertinti savo įmonės esamą padėtį bei perspektyvas. Gebėjimas tirti įmonės ūkinės-komercinės veiklos rezultatus, lyginant rodiklius, leidžia verslo įmonės vadovams iš anksto numatyti įmonei grėšiančias problemas ar net bankrotą. Todėl, tik turėdami pakankamai objektyvios ir savalaikės informacijos ir teisingai įvertinę verslo įmonės padėtį, įmonės vadovai gali parengti alternatyvius savo įmonės veiklos modelius, sėkmingai konkuruoti su kitomis įmonėmis ir priimti racionalius valdymo sprendimus.

Tuo tikslu, mokomojoje knygoje atskleidžiamas sudėtingas verslo įmonės steigimo ir jos organizavimo procesas, pristatomos įvairios verslo įmonės teisinės formos, atskleidžiama pagrindinių ekonomikos sąvokų, kategorijų esmė. Skaitytojai supažindinami su verslo įmonių sėkme lemiančiais išoriniais ir vidiniais veiksniais, verslo įmonės organizavimo ir teisinių įmonių tipų pranašumais bei trūkumais. Knygoje taip pat analizuojami verslo įmonių finansinių išteklių šaltiniai bei finansinės paramos gavimo ir panaudojimo galimybės, aptariami mokesčių sistemos verslo įmonės ūkinės veiklos aktyvumui ypatumai. Taip pat knygoje apibrėžiama verslo įmonės ūkinės-komercinės veiklos ekonominės - finansinės analizės esmė, jos svarba, tikslai, uždaviniai, duomenų šaltiniai, analizės rodiklių svarba, supažindinama su verslo įmonės ūkinės-komercinės veiklos ekonominės-finansinės analizės tyrimo metodika, paaiškinami pagrindiniai verslo įmonių ekonominių-finansinių ataskaitų straipsniai bei rodikliai, jų apibrėžimai ir interpretavimas, o taip pat pateikiami rodiklių skaičiavimo pavyzdžiai. Aptariamas įmonės bankroto tikimybės įvertinimas, apibūdinami modeliai šiai tikimybei apskaičiuoti. Kadangi šiuolaikinės verslo įmonės ūkinės-komercinės veiklos ekonominė-finansinė analizė pasižymi didele taikomų rodiklių įvairove, todėl šiame mokomajame leidinyje bus atkreiptas dėmesys į svarbiausius rodiklius. Po kiekvienos temos pateikiami svarbiausi kartojimo klausimai.